

سفر به وادی فراموشی

پژوهشگران پیش‌بینی کردند تعداد بیماران مبتلا به آلزایمر هر 20 سال 2 برابر می‌شود ...

پژوهشگران پیش‌بینی کردند تعداد بیماران مبتلا به آلزایمر هر 20 سال 2 برابر می‌شود
سفر به وادی فراموشی

جام جم آنلاین: پیتر مارتین، پیرمرد 87 ساله که به بیماری آلزایمر دچار است، مرگ همسر خود را باور ندارد. این عدم درک باعث پدید آمدن مشکلاتی برای اطرافیان پیتر شده تا جایی که آنها تصمیم می‌گیرند او را به یک آسایشگاه روانی منتقل کنند، اما این همه ماجرا نیست و حضور پیتر در آن آسایشگاه مسائل جدیدی به وجود می‌آورد.
مردی طی تصادف، دچار آلزایمر می‌شود و زنی که همسر خود را در تصادف از دست داده، هر سال برای یافتن او در روزنامه آگهی می‌دهد. اینها تنها داستان فیلم‌های سینمایی نیست بلکه گوشه‌ای از واقعیت‌های بیماری آلزایمر است که اگر از آن غفلت کنیم بزودی دنیای ما را تسخیر می‌کند.

براساس گزارش انجمن جهانی آلزایمر، در سال 2010 تعداد جمعیت افراد مبتلا به دمانس و آلزایمر 35 میلیون نفر بود. این عدد 10 درصد بیشتر از پیش‌بینی قبلی این انجمن بود. پیش‌بینی می‌شود این جمعیت هر 20 سال 2 برابر شود و تا سال 2030 به 65/7 میلیون نفر و تا سال 2050 به 115/4 میلیون نفر برسد.

تحقیقات نشان داده است 6 تا 7 درصد جمعیت بالای 65 سال مبتلا به آلزایمر هستند و بعد از این سن با بالا رفتن هر 10 سال، 10 درصد نیز بر شمار مبتلایان به آلزایمر در آن سن افزوده می‌شود. به نحوی که حدود 17 درصد افراد در 75 سالگی به آلزایمر دچار می‌شوند و از 85 سالگی به بالا، 50 درصد سالمندان به آلزایمر مبتلا خواهند شد.

در ایران آمار دقیقی از شمار مبتلایان به آلزایمر وجود ندارد، اما با توجه به محدوده سنی جمعیت و درصد سالمندان کشور، تخمین زده می‌شود بین 350 تا 400 هزار نفر در ایران به آلزایمر مبتلا باشند.

یک قرن با آلزایمر

در سال 1901 دکتر الویس آلزایمر که یک روانپزشک آلمانی بود، بیمار 51 ساله‌ای را که به دلیل مشکلات تکلمی، توهمات شنوایی، اختلالات شناختی و هذیان در بیمارستانی در فرانکفورت بستری شده بود، مورد بررسی قرار داد.

طی این بررسی‌ها دکتر آلزایمر چندین شیء مختلف را به این خانم نشان داد و مدتی بعد درباره آنها از او سوال کرد ولی وی نتوانست هیچ کدام از آنها را به خاطر بیاورد.

وی ابتدا مشکل این خانم را به عنوان یک اختلال فراموشی در نوشتن ثبت کرد ولی در واقع خانم آگوست، اولین فردی است که بیماری آلزایمرش تشخیص داده شده است. خانم آگوست آوریل 1906 درگذشت و پس از فوت وی دکتر آلزایمر به کمک دو پزشک ایتالیایی دیگر به بررسی کالبد شکافی و پاتولوژی سیستم عصبی وی پرداختند. در 3 نوامبر 1906 و در سی و هفتمین گردهمایی روانپزشکان آلمان، دکتر آلزایمر بیماری خانم آگوست را معرفی و اظهار کرد پلاک‌های آمیلوئیدی در مغز می‌تواند به عنوان علامت مشخصه این بیماری مطرح باشد.

تعریفی علمی او از این بیماری هنوز هم پابرجاست و این بیماری برای قدردانی از یک عمر تحقیق آلویس آلزایمر، #171«آلزایمر« نامیده شده است. 30 شهریور (۲۱ سپتامبر) روز جهانی آلزایمر است؛ روزی که به جهانیان یادآوری کند این افراد فراموشکار را فراموش نکنند. به مناسبت روز جهانی آلزایمر در دنیا مراسم و همایش‌های مختلفی برگزار می‌شود. روز جهانی آلزایمر هر سال با یک شعار برگزار و برنامه‌های آن روز نیز براساس آن شعار تدوین می‌شود.

شعار سال 2008 این روز #171«زمانی برای تلف کردن نداریم« بود تا یادآوری کند چقدر زود دیر می‌شود. روز جهانی آلزایمر و برنامه‌های آن توسط انجمن جهانی آلزایمر که متشکل از ۷۵ کشور در سراسر دنیاست، هماهنگ می‌شود و هدف آن برانگیختن و توجه رسانه‌ها و کسانی که در تصمیم‌گیری و برنامه‌ریزی مسوولیت دارند، است.

شعار سال 2009 روز جهانی آلزایمر «#؛ تشخیص زودتر آلزایمر، توجه کنید«؛ بود. شعار امسال نیز چهره زوال عقلي انتخاب شده است تا نشان دهد این بیماری چه صورتهای مختلفی دارد.

سفری خاموش به وادی فراموشی

«#؛ آلزایمر سفری خاموش به وادی فراموشی است. سفری را شروع کرده‌ام که به غروب زندگی‌ام می‌انجامد.«؛ این جمله را رونالد ریگان بر زبان آورده بود. رئیس‌جمهور پیشین آمریکا زمانی که مطلع شد مبتلا به آلزایمر است با گفتن این جمله این خبر را به اطلاع عموم رسانده بود. ریگان سال 1994 طی نامه‌ای به مردم آمریکا اعلام کرد از بیماری آلزایمر رنج می‌برد و رسماً با هموطنانش خداحافظی کرد. چهل‌مین رئیس‌جمهور آمریکا که 10 سال با بیماری آلزایمر دست و پنجه نرم کرده و حافظه‌اش را از دست داده بود در سال 2004 درگذشت، اما او تنها فرد مشهوری نبود که به این بیماری مبتلا شد.

چارلز برانسون، هنرپیشه معروف هالیوود که فیلم‌های او نظیر فرار بزرگ، هفت دلور، روزی روزگاری در غرب، آفتاب سرخ، آپاچی و 12 مرد خبیث همواره در خاطر دوستداران سینماست، سال 2003 در حالی که به آلزایمر مبتلا بود در 81 سالگی به دلیل ذات‌الریه جان خود را از دست داد.

نکته: 28 میلیون نفر از مردم جهان مبتلا به آلزایمر هستند، بی‌آن‌که خود از این موضوع آگاه باشند و این رقم معادل سه‌چهارم کل مبتلایان به آلزایمر است. کل مبتلایان به آلزایمر بالغ بر 36 میلیون نفر می‌شوند فرانس پوشکاش فوتبالیست افسانه‌ای مجارستان نیز قربانی دیگر این بیماری بود؛ پوشکاش موفق شد در 84 بازی ملی 83 گل به ثمر برساند. (یعنی تقریباً یک گل در هر بازی که این خود یک رکورد در عرصه گلزنی طی بازی‌های ملی به شمار می‌آید.) وی پس از علی دایی از ایران، دومین گلزن برتر تاریخ جهان فوتبال به شمار می‌آید، اما در نهایت از آلزایمر گل خورد و بازی را واگذار کرد.

ایریس مرداک نویسنده و فیلسوف انگلیسی، هارولد ویلسون نخست‌وزیر پیشین انگلیس، چارلتون هوستون بازیگر توانای سینما که اکثر ما وی را با فیلم بن هور می‌شناسیم، ریتاهای ورث ادی رابینسون و ادی آلبرت از دیگر کسانی بودند که به این بیماری مبتلا شدند. جیمز دوهان، بازیگری که نقش مونته‌گرمی اسکات، سرمهندس سفینه فضایی انترپرایز را در مجموعه تلویزیونی و فیلم‌های پیش‌تازان فضا بازی می‌کرد را نیز می‌توانید به لیست مبتلایان به آلزایمر اضافه کنید.

علائم دیررس

همه بیماران این شانس را ندارند که در همان مراحل اولیه به بیماری خود پی ببرند. در گزارش جهانی آلزایمر در سال 2011 آمده است 28 میلیون نفر از مردم جهان مبتلا به آلزایمر هستند، بی‌آن‌که خود از این موضوع آگاه باشند. این رقم معادل سه‌چهارم کل مبتلایان به آلزایمر است. کل مبتلایان به آلزایمر بالغ بر 36 میلیون نفر می‌شود. عدم آگاهی از ابتلا به آلزایمر باعث می‌شود بیمار درمان را بموقع آغاز نکند، اطلاعات کسب نکرده و راهنمایی نشود. در سال‌های گذشته پیشرفت در زمینه درمان آلزایمر چشمگیر نبوده است، گرچه بشر بیش از هر زمان دیگر به چنین پیشرفتی نیاز دارد.

بر پایه این گزارش در کشورهای صنعتی 20 تا 50 درصد بیماران از تشخیص درست بهره‌مند می‌شوند، اما در کشورهای در حال توسعه این رقم بالغ بر حدود 10 درصد بیماران می‌شود. در این گزارش آمده است پژوهشگران به این نتیجه رسیده‌اند که تشخیص آلزایمر اغلب دیر هنگام است. دیسی آکوستا، رئیس انجمن بین‌المللی آلزایمر می‌گوید: «#؛ تشخیص دیر هنگام آلزایمر به معنای از دست دادن امکانات برای بهبود کیفیت زندگی میلیون‌ها انسان است.«؛

محققان می‌گویند حقیقت ندارد اگر تصور کنیم که تشخیص زود هنگام آلزایمر بی‌معناست و فرقی در درمان به وجود نمی‌آورد و اقدامات مثبتی وجود دارد که در صورت انجام آنها در مراحل اولیه آلزایمر، می‌توان روند پیشرفت بیماری را کند کرد.

هجدهمین اقتصاد بزرگ دنیا

پژوهشگران در گذشته، پیش‌بینی کرده بودند شمار مبتلایان به این بیماری در هر 20 سال 2 برابر می‌شود. بر همین اساس، شمار اعلام شده در سال جاری یعنی 36 میلیون مبتلا به آلزایمر می‌تواند تا سال 2050 به 115 میلیون نفر برسد. دلیل این مدعا آن است که متوسط طول عمر در حال افزایش است. از آنجا که بیماری‌های دمانس (زوال عقل/اختلال حواس) و آلزایمر در سنین بالا دیده می‌شود، می‌توان نتیجه گرفت که شمار مبتلایان به این بیماری‌ها هم افزایش خواهد یافت.

هزینه درمان بیماری آلزایمر معادل یک‌درصد تولید ناخالص جهانی است. هزینه مستقیم مراقبت از بیماران مبتلا به آلزایمر بیش از کل

هزینه‌های بیماری قلبی، سرطان و سکته مغزی است. این هزینه‌ها جدای از فردی است که باید دائم مراقب او بود. با توجه به هزینه‌های بالای زندگی، بسیاری از خانواده‌ها توانایی مادی لازم برای نگهداری بیمار آلزایمری را ندارند. به گفته نویسنده‌گان گزارش آلزایمر در سال 2011، اگر این بیماری يك کشور بود، این کشور هجدهمین اقتصاد بزرگ دنیا به حساب می‌آمد.

یکدیگر را فراموش نکنیم

متأسفانه آلزایمر تنها يك بیماری با وجه پزشکی نیست بلکه يك بیماری با ابعاد بسیار وسیع اجتماعی است. این بیماری مشکلات اجتماعی بسیاری برای خود فرد و خانواده او به همراه دارد. بسیاری از مواقع مبتلایان به این بیماری به علت حالات خود در کوچه و خیابان مورد تمسخر دیگران قرار می‌گیرند. هر شخصی می‌تواند به آلزایمر مبتلا بشود و افراد مبتلا و خانواده ایشان نیاز به درک و حمایت دارند. فراموشی از زندگی ماست یا خواهد بود و نمی‌توان به پنهان کردن آن پرداخت. فرد مبتلا معمولاً نیازهای خود را از قبیل تشنگی و گرسنگی بسیار فوری می‌داند و برای رفع آن بدون توجه به ملاحظات اجتماعی و اثراتی که رفتارش بر دیگران دارد، اقدام می‌کند. با پیشرفت بیماری، فرد بیشتر درونگرا خواهد شد و ارتباطات اجتماعی به مرور محدودتر و با مشکل مواجه می‌شود. تمامی این مسائل تحمل این بیماران را مشکل‌تر می‌کند.

دانش امروزی بشر می‌گوید درمان آلزایمر بسیار سخت و به تعبیری ناممکن است. افرادی که از نظر جسمی و فکری فعال هستند به مراتب کمتر از دیگران در معرض بیماری خطرناک آلزایمر قرار می‌گیرند. معاشرت با دیگران، مسافرت، آموختن زبانی جدید، حفظ کردن شعر، آموختن موسیقی و... می‌تواند این بیماری را به تاخیر بیندازد. ارتباط با دوستان قدیمی می‌تواند آرامش‌بخش باشد و به حفظ سلامت افراد سالمند کمک کند. ملاقات‌ها، نامه‌ها و تماس تلفنی با دوستان بسیار در به تاخیر انداختن این بیماری تاثیرگذار است.

ما در دنیایی که بسرعت در حال پیرشدن است، زندگی می‌کنیم. هر چند با افزایش سن بسیاری از بیماری‌ها خود را نشان می‌دهد، اما آلزایمر بر کیفیت زندگی بیشتر اثر می‌گذارد تا بر طول آن و همین موضوع علت نیاز اصلی مراقبت در سالمندان است. هر چند آلزایمر بیماری فراموش شدگان است، اما آنقدر اهمیت دارد که روزی را در سال برای یادآوری آن نامگذاری می‌کنند تا کسانی که هنوز فراموش نکرده‌اند به یاد بیاورند که برای پیشگیری از فراموشی باید همین امروز کاری کرد.

پس بیاید همدیگر را فراموش نکنیم تا روزی جزو فراموش کرده‌ها نباشیم.

علی اخوان بهبهانی / جام‌جم